

VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

2023-07- Nr.
Į 2023-06-20 Nr. 23-9921

DĖL NUTARIMO PROJEKTO

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT), pagal kompetenciją išnagrinėjusi pateiktus derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto statuso pakeitimo“ Nr. 23-10835 projektą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimo Nr. 1517 „Dėl įstaigų prie ministerijų“ pakeitimo“ projektą Nr. 23-10836 (toliau abu – Nutarimo projektas), teikia Nutarimo projektui pastabas ir pasiūlymus. VMVT nuomone, Nutarimo projektu nepagrįstai siūloma pakeisti Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto (toliau – NMVRVI) pavaldumą iš VMVT pavaldžios įstaigos į Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai (toliau – ŽŪM) pavaldžią įstaigą ir pavesti ŽŪM įgyvendinti valstybės kaip NMVRVI savininkės turtines ir neturtines teises ir pareigas.

1. VMVT atkreipia dėmesį, kad ŽŪM nuostatuose¹ nėra įtvirtintų funkcijų, tiesiogiai susijusių su NMVRVI vykdomomis funkcijomis², todėl toks NMVRVI pavaldumo pakeitimas sistemiškai nesiderina su ŽŪM veiklos tikslais.

ŽŪM nuostatuose deklaruojami ministerijos tikslai nukreipti ne į vartotojų teisių apsaugą su verslu susijusioje maisto srityje, bet nacionalinių ūkio subjektų veiklos žemės ūkio sektoriuje skatinimo, plėtros, konkurencingumo palaikymo ir paramos kryptimis. Abejotina, ar Nutarimo projekto tikslai derės tarpusavyje, kai ŽŪM pavaldumui bus priskirtas NMVRVI, kurio veiklos rezultatai neretai atskleidžia neigiamas faktines aplinkybes apie nacionalinių ūkio subjektų rizikingumą maisto saugos ir vartotojų sveikatos srityje.

Nutarimo projekto lydimajame rašte taip pat nepaaiškinti deklaruojami teiginiai apie tai, kad, priėmus Nutarimo projektą, atsirastų daugiau galimybių atsižvelgti į žemės ūkio srityje planuojamus veiklos rezultatus, būtų efektyviau paskirstomos, valdomos ir naudojamos biudžeto lėšos, skirtos žemės ūkio sričiai.

Atsižvelgiant į tai, abejotini ir su NMVRVI direktoriaus skyrimo ir skatinimo klausimais susiję Nutarimo projekto tikslai, kurių svarba taip pat pabrėžiama Nutarimo projekte.

Skirtingai nei ŽŪM, VMVT pagal nuostatus³ ir kitus teisės aktus dalyvauja formuojant ir įgyvendint valstybės politiką vartotojų teisių apsaugos maisto ir su maistu susijusių paslaugų teikimo srityse. VMVT, kaip ūkio subjektų priežiūros institucijai, yra pavestos laboratorinių tyrimų atlikimo ir rizikos vertinimo funkcijos. VMVT veiklos funkcijos tiesiogiai dera su NMVRVI veiklos generuojamais rezultatais, padedančiais VMVT užtikrinti objektyvios oficialios kontrolės efektyvumą. Be to, VMVT, būdama įstaiga prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, išlaiko funkcinių nepriklausomumą, kadangi nėra tiesiogiai atsakinga už maisto ir pašarų ūkio subjektų verslumo, jų ekonominių rodiklių skatinimą, todėl NMVRVI pavaldumo priskyrimas ŽŪM iš tiesų ateityje gali kelti riziką valstybės politikos vartotojų apsaugos srityje įgyvendinimo efektyvumui.

2. VMVT pastebi ir tai, kad, Nutarimo projektu siūlant keisti NMVRVI pavaldumą, nebuvo įvertinta būtinybė atskirti rizikos vertinimo ir laboratorinės veiklos funkcijų. VMVT pagal Lietuvos Respublikos maisto įstatymą dalyvauja formuojant valstybės politiką maisto saugos srityje bent trijų ministerijų veiklos srityse, t. y. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos, žemės ūkio ir ekonomikos ir inovacijų ministerijų. Atitinkamai rizikos vertinimo funkcijos šiuo metu pagal VMVT nuostatus yra pavestos VMVT. Be to, ir iš ŽŪM pateikto svarstyti Nutarimo projekto⁴ dėl VMVT nuostatų pakeitimo akivaizdu, kad siūloma rizikos vertinimo funkciją ir toliau palikti VMVT veiklos sričiai (pagal minėto projekto 12.4.3 papunktį VMVT įgaliojama vykdyti mokslinį rizikos, susijusios su gyvūnų sveikata ir gerove, vertinimą). Kitame ŽŪM nutarimo projekte dėl VMVT administracijos struktūros pakeitimo⁵ numatyta steigti specializuotą Priežiūros rizikos vertinimo ir planavimo skyrių, kurio veikla apimtų VMVT priežiūros rizikos vertinimo ir planavimo ir prevencinių priemonių planavimo funkcijas. Pagal šiuo metu galiojančius VMVT nuostatus VMVT jau yra pavestos rizikos vertinimo funkcijos įgyvendinimas. VMVT šiuo metu dirba specialistai, turintys mokslinius laipsnius, atsakingi už užkrečiamosios ligos – afrikinio kiaulių maro, rizikos vertinimo atlikimą ir mokslinių nuomonių teikimą šalies ir tarptautiniu lygiu,

¹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1120 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“

² NMVRVI pagal nuostatus, patvirtintus Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2011 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. B1-245 „Dėl Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai pavaldžių biudžetinių įstaigų reorganizavimo, reorganizavimo sąlygų aprašų patvirtinimo ir Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto nuostatų patvirtinimo“, atlieka Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais jam pavestas rizikos vertinimo ir nacionalinių referentinių laboratorijų funkcijas ir laboratorinius tyrimus maisto ir pašarų saugos ir kokybės ir veterinarijos srityse, taip pat hidrobiontų ir gamtinio vandens tyrimus

³ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 744 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų patvirtinimo“

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimo Nr. 744 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas Nr. 23-7217

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 1743 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos administracijos struktūros patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas Nr. 23-9921

gyvūnų užkrečiamųjų ligų protrūkių epizootinius tyrimus. Šie specialistai taip pat teikė mokslines nuomones ir rizikos vertinimus COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) protrūkio audinėse metu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, VMVT nuomone, Nutarimo projektu keičiant NMVRVI pavaldumą negali susidaryti situacija, kai VMVT tiesiogiai priskirtą funkciją praktikoje būtų pavesta vykdyti trečiajam asmeniui, kuris nedalyvautų tiesioginiame VMVT pavaldume, nes taip būtų dubliuojamos institucijų funkcijos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į tai, kad rizikos vertinimo funkcijos išskyrimas iš NMVRVI funkcijų, paliekant šią funkciją vykdyti VMVT, neprieštarautų nacionaliniams ir Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktams, VMVT nuomone, Nutarimo projektu sprendžiant NMVRVI pavaldumo klausimą, jos pavaldumą keičiant į instituciją, pavaldžią ŽŪM, rizikos vertinimo funkcija turi būti eliminuota iš NMVRVI funkcijų sąrašo, nes NMVRVI neturi deleguotų priežiūros institucijai būdingų ir VMVT pavestų rizikos vertinimo vykdymo tikslų, strategijų ir tokia funkcija tolesnėje NMVRVI veikloje taptų tik deklaratyvi.

3. VMVT nuomone, Nutarimo projekto lydimajame rašte nurodyti argumentai, kad pavaldumo pakeitimas galimai turėtų teigiamos įtakos NMVRVI dalyvavimui tarptautiniuose projektuose ir bendradarbiaujant su ES valstybėmis narėmis mokslo ir technologijų srityse, yra tik preziumuojami ir sudaro įspūdį, kad Nutarimo projektu siekiama ne sistemiškos viešojo sektoriaus naudos, bet tenkinti privatų NMVRVI interesą.

Be to, argumentai apie dalyvavimą tarptautiniuose projektuose iš esmės apibūdina esamą situaciją, nes NMVRVI kaip VMVT pavaldžios institucijos darbuotojai NMVRVI nuostatuose nustatytais pagrindais jau ne vienerius metus sėkmingai dalyvauja tarptautiniuose ES finansuojamuose Dvynių ir Techninės pagalbos projektuose, kurių metu teikiama ekspertinė pagalba kitų šalių valstybės institucijoms (pvz., Ukrainoje, Moldovoje, Serbijoje ir kt.). NMVRVI pagal NMVRVI nuostatus jau dabar nustatyta, kad VMVT pavedimu ir nustatyta tvarka pagal VMVT patvirtintus strateginius ir metinius veiklos planus ir programas NMVRVI dalyvauja maisto ir pašarų rizikos atitinkamai žmonių ir gyvūnų sveikatai vertinime ir koordinuoja ekspertų darbą, taip pat moksliniuose komitetuose ir darbo grupėse ir tarptautinėse programose ir moksliniuose projektuose, pagal kompetenciją atstovauja Lietuvos Respublikai ES institucijų ir jų darbo organų veikloje, dalyvauja tarpžinybinėse ir tarptautinėse komisijose, pasitarimuose, seminaruose ir konferencijose.

4. VMVT pastebi ir tai, kad NMVRVI pagal NMVRVI nuostatus nėra pavesta dalyvauti formuojant ir (ar) įgyvendinant valstybės politiką žemės ūkio ir maisto srityse, todėl neaišku, kodėl Nutarimo projekto lydimajame rašte siekiama NMVRVI prilyginti kitoms pagrindinėms įstaigoms, dalyvaujančioms formuojant ir įgyvendinant valstybės politiką žemės ūkio ir maisto srityse (pavyzdžiui, Žuvininkystės tarnybai prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Valstybinei augalininkystės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, naujai steigiamai biudžetinei įstaigai Žemės ūkio agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos), ir taip pateisinti NMVRVI pavaldumo pakeitimą.

5. VMVT taip pat pastebi, kad neaišku, kodėl Nutarimo projektu vienareikšmiškai tikimasi, kad Nutarimo projektas neturės įtakos VMVT tikslų ir funkcijų įgyvendinimui, t. y. NMVRVI ir toliau kaip nacionalinė referentinė laboratorija atliks valstybinės kontrolės metu atrinktų maisto ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų mėginių tyrimus ir vykdys valstybinių tyrimų programas ir teiks VMVT laboratorinių tyrimų rezultatų vertinimo išvadą, mokslinę nuomonę, paaiškinimus ir pasiūlymus rizikos vertinimo ir valdymo klausimais.

VMVT atkreipia dėmesį, kad, rengiant Nutarimo projektą, nebuvo įvertinta, kad, vadovaujantis 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2017/625⁶

⁶ 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srityse teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 ir (ES) 2016/2031, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1/2005 ir (EB) Nr. 1099/2009 bei Tarybos direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB ir 2008/120/EB, ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 854/2004 ir (EB) Nr. 882/2004, Tarybos direktyvos 89/608/EEB, 89/662/EEB, 90/425/EEB, 91/496/EEB, 96/23/EB, 96/93/EB ir 97/78/EB bei

37 straipsniu, VMVT kaip kompetentinga institucija turi skirti oficialiąsias laboratorijas mėginių, paimtų, vykdant oficialią kontrolę ir kitą oficialią veiklą, laboratorinėms analizėms, tyrimams ir diagnostiniams tyrimams atlikti *arba* valstybėje narėje, kurios teritorijoje jos veikia, *arba* kitoje valstybėje narėje *ar* trečiojoje šalyje, kuri yra Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančioji šalis. Taigi tuo atveju, jei NMVRVI pavaldumas perduodamas ŽŪM pavaldumui, VMVT negalės savo ištekliais, t. y. NMVRVI nesant VMVT pavaldžia institucija, įgyvendinti jai paskirtų funkcijų laboratorinių tyrimų srityje ir turės pareigą teisės aktuose nustatyta tvarka, nepažeidžiant konkurencijos taisyklių, viešųjų pirkimų organizavimo būdu spręsti dėl ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo skirti oficialiąją (-sias) laboratoriją (-as) mėginių, paimtų vykdant oficialią kontrolę ir kitą oficialią veiklą, laboratorinėms analizėms, tyrimams ir diagnostiniams tyrimams atlikti, kuri (-ios) tenkina to paties straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas.

VMVT taip pat primena, kad Lietuvoje jau buvo analogiška situacija, kai Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos pavaldumas buvo pakeistas ir vėliau grąžintas atgal Nacionalinio visuomenės sveikatos centro pavaldumui, taigi, išsikelti tikslai sėkmės nepasiekė.

Direktoriaus pavaduotojas,
pavaduojantis direktoriaus pavaduotoją,
atliekantį direktoriaus funkcijas

Deividas Kliučinskas

Rasa Sirutkaitytė, tel. 8 615 63 706, el. p. rasa.sirutkaityte@vmvt.lt

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba 188601279, Siesikų g. 19, LT-07170 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL NUTARIMO PROJEKTO
Dokumento registracijos data ir numeris	2023-07-25 Nr. B6-(1.19 Mr)-1985
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Suderinimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Deimantė Biknerytė, Vyriausiasis patarėjas
Sertifikatas išduotas	DEIMANTĖ BIKNERYTĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-07-25 15:54:13 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2021-06-29 19:10:44 – 2026-06-28 23:59:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Deividas Kliučinskas, Direktorius pavaduotojas
Sertifikatas išduotas	DEIVIDAS KLIUČINSKAS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-07-25 16:20:28 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2023-07-25 16:20:38 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2021-10-06 18:24:23 – 2026-10-05 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-05-19 16:48:06 iki 2025-05-18 16:48:06
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.73.2
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2023-07-25 17:15:03)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2023-07-25 17:15:03 DBSIS